

# Röding – en unik produkt i norr

Röding är en attraktiv mat- och sportfisk som bara kan odlas i kalla vatten. Odlingen sker fortfarande i relativt liten skala men har potential att växa och utveckla en unik högkvalitativ produkt med en ”hållbarhetsimage från norr”.

Projektet Northcharr handlar precis som namnet antyder röding i norr. Målsättningen är att skapa förutsättningar för en ökning av industrin inom norra periferins område från de 3000 ton som nu odlas per år till 6000-12000 ton per år inom 4-8 år från projektets start. Den odlade rödingen ska ha ett dokumenterat kvalitetsmått av omega-3 halt samtidigt som vi stävar mot ett hållbart nyttjande av fiskolja och fiskmjöl.

Efterfrågan på röding är större än tillgången och antalet rödingrecept som publiceras i tidningar ökar för varje månad. För att sikta mot EU måste produktionen öka vilket underlättas genom ett samarbete mellan länderna som ingår i projektet Northcharr: Island, Sverige och Norge. Utmaningarna handlar både om problem med krånglig byråkrati för odlingstillstånd och om odlingstekniska problem såsom romkvalitet som vi tillsammans kan lösa på ett mer effektivt sätt.

Projektets medlemmar är huvudsakligen forskare med stor erfarenhet av röding och en etablerad kontakt med egna landets rödingodlare. Inom Northcharr har vi bland annat analyserat odlingsmetoder, flaskhalsar och potential för rödingodling i de tre länderna. Vi har också startat ett antal forskningsprojekt som är viktiga för rödingodlingens framtid. Ett handlar om som att utveckla ett foder som ger en röding av bra kvalitet samtidigt som användandet av fiskolja och fiskmjöl minskar. Äggkvalitet, avelsprogram, vattenanvändning och foderutnyttjande är andra viktiga forskningsområden.

I Sverige odlas rödingen huvudsakligen i Västerbotten och Jämtland. Fisken odlas i stora nätkassar som är lokaliserade i kraftverksmagasin där läckande näringsämnen från odlingen faktiskt har en positiv effekt på den vilda faunan. Vatten i kraftverksmagasinen har lakats ut som en följd av kraftverksutbyggnaderna och kan betraktas som ”akvatiska öknar”. Därför kan man delvis se det utsläpp av fosfor

som sker från fiskodlingarna som en restaureringsåtgärd. Exempelvis leder en årlig produktion av minst 2200 ton röding i sjön Malgomaj vid Vilhelmina till att fosfornivån höjs till den ursprungliga nivån innan Ångermanälven dämdes. Vildfisken gynnas då genom att bytesdjuren ökar då primärproduktionen ökar. Våra beräkningar pekar på att en naturlig produktion av vild fisk ökar minst 5 gånger om 2200 ton röding produceras per år i Malgomajsjön.

För Svensk rödingodling har projektet främst inriktats på att säkerställa avelsprogrammens fortlevnad genom statliga medel (3 milj/år från staten) och öka avelsmaterialet. Vi har gjort utfodringsförsök på röding där fiskmjölet ersatts av musselmjöl och en jästsvamp som utvinns som biprodukt från skogsindustrin. Detta har väckt stort politiskt och medialt intresse speciellt efter uppdrag granskning's program om Norska laxodlingen. Tidningen Norsk Fiskeoppdrett publicerade en mera nyanserad informativ plansch om hur mycket fiskmjöl och fiskolja som egentligen går åt för att producera ett kg lax. Den har nu genom projektet översatts till Svenska och distribuerats till odlarna. Resultaten från fodertesterna har resulterat i flera stora nationella forskningsanslag vilket gör det möjligt att testa foder i full skala.

Vi har startat processen med att utprova en modell för en ur EU:s djurskyddslag godkänd slaktmetod för röding. Modellen är anpassad till Svenska förhållanden med slakt året om som underlättar arbetet för odlarna och samtidigt uppfyller djuretiska krav. Efter en mycket lovande test inom ramen för detta projekt har vi beviljats medel från Jordbruksverket för att utveckla modellen i full skala.

*Eva Brännäs, Vilt fisk och Miljö, SLU, Umeå projekledare  
eva.brannas@vfm.slu.se*